

F–3-lärares arbete med formativ bedömning i elevers skrivutveckling

En kvalitativ undersökning om hur F–3-lärare arbetar med formativ bedömning i elevers skrivutveckling samt hur de anser att formativ bedömning främjar skrivutvecklingen

F–3 teachers' work with formative assessment in students' writing development

A qualitative investigation into how F–3 teachers work with formative assessment in students' writing development and how they believe that formative assessment promotes students' writing development

Jisela Mete och Marina Hanna

Akademien för utbildning, kultur
och kommunikation

Svenska

Examensarbete/självständigt arbete¹ i lärarutbildningen

Avancerad nivå

15 hp

Handledare: Stefan Blom

Examinator: Eva Hultin

Termin 8 År 2023

SAMMANDRAG

Jisela Mete och Marina Hanna

F–3-lärares arbete med formativ bedömning i elevers skrivutveckling

En kvalitativ undersökning om hur F–3-lärare arbetar med formativ bedömning i elevers skrivutveckling samt hur de anser att formativ bedömning främjar skrivutvecklingen

F–3 teachers' work with formative assessment in students' writing development

A qualitative investigation into how F–3 teachers work with formative assessment in students' writing development and how they believe that formative assessment promotes students' writing development

Årtal 2022

Antal sidor: 45

Syftet med denna studie var att undersöka hur F–3-lärare arbetar med formativ bedömning i elevers skrivutveckling samt vilka strategier som används. Syftet var dessutom att undersöka hur tillfrågade F–3-lärare anser att den formativa bedömningen främjar elevernas skrivutveckling. För att kunna besvara studiens frågeställningar och uppnå studiens syfte har semistrukturerade intervjuer använts som datainsamlingsmetod.

Studiens resultat visar att tillfrågade F–3-lärare anser att formativ bedömning är en viktig del i elevers skrivutveckling där syftet med arbetet är att vägleda eleverna och främja deras skrivkunskaper. De tillfrågade lärarna arbetar på olika sätt som exempelvis återkoppling, kamratrespons och lektionsmål. Dessa lärare anser att den formativa bedömningen främjar elevernas skrivutveckling då de ser var eleverna ligger i sina kunskaper och kan därmed stötta dem och vägleda dem framåt. De tillfrågade lärarna upplever både för- och nackdelar med den formativa bedömningen. En fördel är exempelvis att man kan hjälpa eleven redan i sin lärandeprocess medan en nackdel är att det inte alltid finns gott om tid att bedöma alla elever.

Slutsatserna som kan dras i denna studie är att de tillfrågade lärarnas syn på formativ bedömning är likvärdig då alla var eniga om att arbetet bidrar till gynnande skrivutveckling hos eleverna.

Nyckelord: Formativ bedömning, kamratrespons, lärandemål, skrivutveckling, återkoppling

Innehållsförteckning

1 Inledning	5
1.1 Syfte	5
1.2 Frågeställningar	6
2. Bakgrund	7
2.1 Begreppsdefinitioner	7
2.2 Styrdokument	7
2.2.1 Skollagen	8
2.2.2 Lgr 22	8
2.2.3 Skolverket	8
2.3 Forskningsbakgrund	9
2.3.1 Formativ bedömning	9
2.3.2 Arbetet med formativ bedömning	10
2.3.2.2 Lärandemål	12
2.3.2.3 Återkoppling	13
2.3.2.4 Kamratbedömning	15
2.3.3 Bedömning av skivlärandet	16
3 Metod och material	20
3.1 Metodologi	20
3.2 Genomförande	20
3.2.1 Urval	20
3.2.2 Materialinsamling	21
3.2.3 Materialbearbetning	22
3.3 Validitet och reliabilitet	23
3.4 Forskningsetik	24
4 Resultat	25
4.1 Lärares tolkning av formativ bedömning	25
4.2 Strategier och metoder	26
4.3 För- och nackdelar med formativ bedömning	30
4.4 Hur den formativa bedömningen främjar skrivutvecklingen	32
5 Diskussion	35
5.1 Resultatdiskussion	35
5.1.1 Hur arbetar tillfrågade F-3-lärare med formativ bedömning i elevers skrivutveckling?	35
5.1.2 Vilka formativa strategier använder tillfrågade F-3-lärare?	36
5.1.3 Hur ser tillfrågade F-3-lärare att den formativa bedömningen främjar språkutvecklingen hos eleverna?	37

5.2 Metoddiskussion	38
5.3 Slutsats	40
5.4 Vidare forskning	40
Referenslista	41
Bilaga 1 Informationsbrev	44
Bilaga 2 Intervjufrågor	45

1 Inledning

Utifrån våra verksamhets belagda kurser har vi fått syn på att elevers skrivande är i stort fokus. Vi blev alltmer nyfikna på hur lärare följer upp elevers skrivutveckling med hjälp av formativ bedömning.

Den formativa bedömningen är en viktig aspekt i lärares arbete med elevers skrivutveckling. Den formativa bedömningen i syfte att gynna elevers skrivutveckling. Christian Lundahl (2011, s.127) skriver att syftet med den formativa bedömningen är att den ska hjälpa eleven till att lyckas och nå målen. Med hjälp av den formativa bedömningen kan eleven få till sig nya kunskaper, nya strategier samt att eleven inte repeterar sina föregående misstag.

I läroplanen (2022, s.5) står det att skolans uppdrag är att främja varje elevs lärande och utveckling. Den formativa bedömningen kan ges på olika sätt. Med hjälp av den formativa bedömningen ska läraren kunna få en helhetsbild på vad varje elev är i behov av för en fortsatt skrivutveckling. Eleven och dess vårdnadshavare kan dessutom med hjälp av denna arbetsmetod veta var eleven ligger kunskapsmässigt.

Av egna erfarenheter har vi upplevt att många lärare arbetar på olika sätt och använder sig av olika strategier i sitt arbete med formativ bedömning i elevers skrivutveckling. Vi har därför valt att undersöka hur de tillfrågade lärarna arbetar och vilka strategier som de använder samt på vilket sätt de anser att den formativa bedömningen främjar elevers skrivutveckling.

Enligt Vanja Lozic (2020) är formativ bedömning ett komplicerat arbete och kan göras på många olika sätt. Den formativa bedömningen har en positiv påverkan på elevernas lärande och arbete.

Vi har dessutom upplevt att det finns de lärare som inte arbetar med formativ bedömning i sin undervisning som vi anser är en nackdel då man som lärare inte kan vägleda sina elever mot att nå kunskapskraven.

1.1 Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka hur F-3-lärare arbetar med formativ bedömning i elevers skrivutveckling samt vilka strategier de använder. Syftet är även

att undersöka hur tillfrågade F–3-lärare anser att den formativa bedömningen främjar elevernas skrivutveckling.

1.2 Frågeställningar

Följande frågeställningar har utformats för att uppnå studiens syfte:

1. Hur arbetar tillfrågade F–3-lärare med formativ bedömning i elevers skrivutveckling?
2. Vilka formativa strategier använder tillfrågade F–3-lärare?
3. Hur ser tillfrågade F–3-lärare att den formativa bedömningen främjar språkutvecklingen hos eleverna?

2. Bakgrund

I följande kapitel presenteras tidigare forskning och olika rapporter från Skolverket som är relevant för denna studie. Det finns även ett avsnitt som innehåller en redogörelse för olika begreppsdefinitioner.

2.1 Begreppsdefinitioner

Bedömning kan vara en analys och en värdering, där den insamlade informationen är grunden till bedömningen. Bedömningen kan ha olika syften som leder till olika beslut samt konsekvenser (Hirsh, 2017, s.9).

Formativ bedömning är en bedömningsprocess som sker fortlöpande. Utifrån den formativa bedömningen skapas det en förståelse hos eleverna om vad man ska lära sig och att läraren skapar anpassningar utifrån elevers förutsättningar samt behov (Skolverket, 2015, s.33).

Kamratbedömning är när två eller fler elever ger respons på varandras arbete.

Lärandemål är relaterad till undervisningens innehåll. Utifrån undervisningens innehåll konstruerar läraren ett lärandemål som handlar om vad eleverna ska lära sig.

Skrivutveckling innebär att ens kunskaper inom skrivandet förändras under den språkliga utveckling (Liberg, 2010, s.5).

Återkoppling kan ges både muntligt och skriftligt. Det kan vara genom förslag, frågor och kommentarer (Mossberg Schüllerqvist, 2020).

2.2 Styrdokument

I följande avsnitt presenteras information från Skolverket och skollagen kring formativ bedömning.

2.2.1 Skollagen

Skollagen (2010:800, kap.3 §13) skriver om vad en individuell utvecklingsplan ska innehålla. Varje läsår ska läraren göra en skriftlig utvecklingsplan för varje enskild elev. Den individuella utvecklingsplanen görs i samband med utvecklingssamtalet. Den individuella utvecklingsplanen ska innehålla omdömen utifrån elevens kunskapsutveckling och bedömningskriterier. Därmed ska utvecklingsplanen bestå av framtida insatser för att elevens kunskapsutveckling.

2.2.2 Lgr 22

I läroplanen (Skolverket, 2022, s.20) nämns skolans mål inom bedömning. Eleverna ska få möjlighet att utveckla sina förmågor i att själv bedöma för att utveckla ens egna prestation och förutsättningar. Vidare nämner Skolverket riktlinjer som lärare ska följa. En av riktlinjerna är att lärare ska muntligt och skriftligt visa elevens kunskapsutveckling för eleven, hemmet och rektorn. En annan riktlinje är att lärare ska arbeta fortlöpande med föräldrarnas önskemål genom att meddela eleven och hemmet om elevens behov och resultat.

2.2.3 Skolverket

Under följande rubrik presenteras en artikel från Skolverket. Skolverket låter forskare skriva både artiklar, stödmaterial och rapporter.

Agneta Grönlund och Annika Karlsson (2011, s.24–25) skriver att det finns fem strategier som läraren kan använda sig av för att besvara bedömningens tre grundfrågor. Dessa grundfrågor är “Vad är målet?”, “Var befinner sig eleven nu?” och “Vad ska eleven eller läraren göra för att eleven ska nå målet i form av kunskapskraven?”. De fem strategierna är följande:

1. Målen ska förtydligas för att eleven ska få en förståelse för innebörden och målen ska vara synliga i undervisningen.
2. Lärarens undervisning må vara planerad på så sätt att den ger ut fakta kring elevernas lärande. Detta i syfte att läraren ska kunna utveckla fortsatt undervisning och även för att skapa underlag.
3. Den återkoppling som ges bör syfta till att eleven utvecklas i sitt lärande.
4. Eleverna bör träna på sin förmåga att hjälpa varandra.

5. Eleverna bör träna på sin förmåga att bedöma sitt eget lärande.

Vidare skriver Grönlund och Karlsson (2011, s.23–24) att utvärdering är ett sätt att arbeta med för att man som lärare ska veta om sin undervisning har fungerat. Eleverna kan under sitt arbete eller efter lärarens genomgång få möjligheten att redovisa sina nya kunskaper. När eleverna får möjligheten att arbeta på detta sätt så kallas det för självbedömningen. Denna självbedömning visar eleven för läraren. Med elevens självbedömning kan läraren skapa ett underlag för att bestämma hur nästa undervisning ska ske samt vad undervisningen ska innehålla. När man som lärare bestämmer sig för att arbeta på detta sätt så innebär det att läraren inte kan planera fulla lektioner på förhand eftersom läraren med hjälp av självbedömningen, som både eleverna och läraren genomför, kan förändra undervisningen.

2.3 Forskningsbakgrund

I följande avsnitt presenteras den bakgrund som denna studie baseras på.

2.3.1 Formativ bedömning

Alli Klapp Lekholm, Jan-Olof Norell, Bengt Olsson, Astrid Pettersson, Ingrid Pramling Samuelsson och Karin Åmossa (2010, s.73–74) skriver att syftet med den formativa bedömningen är att handleda och stötta eleven under lärandeprocessen. Bedömningen är enkelt sagt till för kunskapsutveckling. Som lärare använder man sig av denna typ av bedömning när man vill utveckla elevernas kunskaper och då får även eleverna möjligheten att engagera sig i sin egen bedömning.

Korp (2011, s.71&73) förmedlar sin tolkning av begreppet bedömning. Författaren har tidigare ansett bedömning som endast summativ. Idag använder författaren begreppet bedömning som tyder på lärande. Det författaren menar är att bedömning är en arbetsprocess där lärare ska förstå vilka missuppfattningar, utmaningar och möjligheter elever har för att dem ska utvecklas i sitt lärande. Vidare nämner Korp (2011, 73) att bedömningsmetoden formativ är ett begrepp som används flitigt idag. Därmed nämner författaren att det fokus som formativ bedömning har är att lärare och elever ska vidareutvecklas.

Charlotta Vinglse (2017) menar att syftet med den formativa bedömningen är att lärandet ska utvecklas. Som lärare skapar man underlag utifrån var eleverna

ligger kunskapsmässigt och hur de har förstått undervisningen för att sedan använda sig av underlaget i syfte att utveckla sin undervisning. Formativ bedömning kan ske på olika sätt och kan framföras till eleverna på olika sätt. Läraren kan exempelvis ge eleverna feedback kring elevernas kunskaper samt vad de behöver lägga extra fokus på. Varje elev kan även få möjligheten att vara delaktig i sin bedömningsprocess.

Christine Harrison och Sally Howard (2009, s.45) skriver att på senare tid har många lärare visat att de är intresserade av att få till sig kunskaper kring vad som behövs för att de ska utföra en bra och god formativ bedömning i sitt klassrum. Med formativ bedömning menar man att man bedömer under en process som sker under en viss period. Författarna tyder på att syftet med den formativa bedömningen är att lägga fokus på att förbättra lärandet. Detta innebär att den formativa bedömningen bör ske dagligen i klassrummet.

Dylan Wiliam och Siobhan Leahy (2015, s.178) bekräftar att formativ bedömning främjar lärande hos eleverna. Formativ bedömning ger eleverna möjligheter till att lära sig det de ska lära sig.

Lozic (2020) skriver att den formativa bedömningen ges för elevernas lärandets skull. Vid den formativa bedömningen arbetar man för att gynna elevernas lärande. Som nämnt tidigare är återkoppling en stor del av den formativa bedömningen. Därför är det viktigt att läraren vet på vilket sätt återkopplingen ska ges eftersom återkopplingen påverkar elevernas lärande. Det skrivs ofta att man inte ska ge eleverna poäng på deras arbete. Detta eftersom dessa poäng som ges inte kan hjälpa eleven att utvecklas i sitt lärande. Med respons däremot kan eleven få stöd och hjälp med att fördjupa sina kunskaper.

2.3.2 Arbetet med formativ bedömning

Anders Jönsson har skrivit boken *Lärande bedömning* (2013). Författaren har på bokens sammanfattning skrivit om att han ska besvara frågor med hjälp av den aktuella forskningen. Författaren menar att det är den aktuella forskningen som kommer synliggöra hur bedömning kan stödja elevernas kunskapsutveckling.

Anders Jönsson (2013, s.217–218) menar att man kan arbeta med formativ bedömning på många sätt men trots det finns det några utgångspunkter man bör utgå ifrån för att uppfylla en väl fungerande formativ bedömning. Dessa utgångspunkter är följande:

1. Att man som lärare har kännedom kring undervisningsmålen.
2. Att man som lärare skapar ett underlag av varje elevs kunskapsnivå i förhållande till dem uppsatta målen.
3. Att man som lärare använder sig av underlaget för att omarbete sin undervisning eller för att ge eleverna en återkoppling. Detta för att eleverna ska kunna uppnå dem uppsatta målen.

För att genomföra en formativ bedömning bör man kunna besvara frågeställningarna “Var befinner sig eleven just nu?” och “Hur ska eleven utvecklas?”. I den formativa bedömningen är det mycket viktigt att engagera eleverna i deras bedömningsprocess. Eleven behöver skapa en förståelse för bedömningsprocessen för att eleven ska kunna utvecklas och detta kan hon/han göra när hon/han får möjligheten att vara delaktig i sin egen bedömning.

Afitska (2017, s.42) synliggör hur lärare kan främja språkutveckling med hjälp av formativ bedömning. Lärare ska ge eleverna möjlighet till att experimentera med ljud, språk och kunna omarbete sitt arbete utifrån den bedömning som eleverna har fått från sin lärare. Vidare nämner författaren att lärare ska vara tydliga med syftet med lärandemål.

Enligt Helena Korp (2011, s.83–84) räcker det inte att bedömningsuppgifterna är bra för att eleverna ska utvecklas med hjälp av den formativa bedömningen. Det krävs mer än så. Läraren bör göra bedömningar och använda bedömningsresultatet på ett bra sätt i exempelvis sin planering. Den formativa bedömningen kan hjälpa eleverna på många olika sätt. Det finns de elever med osäkerhet och deras osäkerhet kan leda till att de inte presterar bra i skolan. Med hjälp av den formativa bedömningen kan dessa elevers osäkerhet förvandlas till minskad osäkerhet och på så sätt leder det till motivation hos eleverna. Elevernas motivation leder då till att de utvecklas sina inlärningsstrategier.

Harrison och Howard (2009, s.37) menar på att man vid formativ bedömning behöver förbereda eleverna på att de själva har ansvar över sitt lärande. För att uppnå detta behöver man som lärare hjälpa dem med det och för att kunna göra det krävs det att man som lärare förmedlar för eleverna vad man förväntar sig av dem. Detta kan man göra på olika sätt då det exempelvis finns metoder som man kan använda sig av vid arbetet. Exempel på dessa metoder är ILVO, JUV och VÖL. ILVO står för “Idag lär vi oss..”, JUV står för “Jag undrar vad...” och VÖL står för “Vet,

önskar veta, lärt mig”. Man kan dessutom göra detta med hjälp av kort där eleverna får sitta i mindre grupper för att diskutera vilka ord de känner sig bekanta med och vilka ord de inte känner till.

Klapp Lekholm m.fl. (2010, s.73–74) skriver att man som lärare har ett ansvar att utveckla sin formativa bedömning. Detta är även något som Aftiska (2017, s.43) nämner. Författaren skriver att den formativa bedömningen kan utvecklas genom en strukturerad planering och genom att man som lärare själv utvecklar sina pedagogiska kunskaper. Den formativa bedömningen kan ges i form av feedback och detta kan leda till ett gynnande lärande.

Aftiska (2017, s.41–42) har utforskat om lärares åsikter om användning av formativ bedömning i klassrummet. Författaren konstaterar att det är en bra idé att lärare arbetar med formativ bedömning för att stödja elevers akademiska prestationer och kunskap. Därmed hänvisar författaren till Backman & Palmers definition av formativ bedömning. Formativ bedömning är en metod som stödjer och vägleder elevers lärande. Det är även till hjälp för lärare för att de ska veta vad elevernas behov och förmågor är.

2.3.2.2 Lärandemål

William och Leahy har skrivit en bok som heter “Handbok i formativ bedömning: strategier och praktiska tekniker”. William och Leahy (2015, s.11) inleder boken med att informera läsaren om att boken görs i syfte av forskning och för att vägleda lärare. Det skribenterna menar är att deras handbok kommer redogöra för vad forskning framför och vad den inte gör.

William och Leahy (2015, s. 47–48 & 57) beskriver begreppen lärandemål och framgångskriterier. Författarna skriver att lärandemål används för att beskriva det lärarna vill att eleverna ska lära sig. Framgångskriterier används för att bedöma om undervisningsaktiviteterna är lyckade genom att beskriva dem kriterier som lärare använder sig av. Författarna nämner att lärandemål och framgångskriterier används för att följa och hjälpa eleverna att lära sig.

Vidare nämner William och Leahy (2015, s.43–44) att läraren ska ha ett syfte och mål bakom undervisningsaktiviteterna. Författarna skriver att tydliga lektionsmål ger större möjligheter till att eleverna lär sig det de ska lära sig och även synliggöra var de är på väg. Däremot konstaterar författarna att denna formativa strategi kan vara svår att definiera på rätt sätt. Det vill säga att konstruera

lektionsmål på rätt sätt. Författarna upplyser många Skolverksamheter som har fastställt att lärare ska introducera ett lärandemål på tavlan inför varje lektion.

William och Leahy (2015, s.47) lyfter upp tre förutsättningar som är effektiva i lärares arbete. Dessa tre förutsättningarna handlar om att förändra eleverna, förändringen ska vara planerad samt inriktad och tydliga planeringar om vad eleverna ska lära sig för att ge dem möjligheterna till att lyckas.

2.3.2.3 Återkoppling

Återkoppling är en del av den formativa bedömningen. Man kan ge återkoppling på många olika sätt. Ett sätt är att göra eleverna engagerade genom att de får ge kamratrespons. I kamratresponsen kan det ingå två punkter där eleven lyfter upp något positivt med kamratens arbete och sedan lyfta upp något som kamraten kan utveckla i sitt arbete. En annan del av den formativa bedömningen är att den ska vara till hjälp för att utforma undervisningen efter elevernas behov (Klapp Lekholm m.fl., 2010, s.74).

William och Leahy (2015, s.133&139) konstaterar att återkoppling används för att vägleda eleverna i rätt spår för lärande. Återkoppling kan göras genom att lärare informerar eleverna om vilka framsteg de har gjort eller vad de behöver göra för att nå ett specifikt mål. Författaren tipsar om att lärare ska lära känna sina elever för att kunna ge feedback på rätt sätt. Författaren menar att den återkopplingen som en elev får kanske inte passar en annan elev. Detta eftersom det kan resultera i att det motiverar eller omotiverar eleven. Lärare måste skapa relation med eleverna som är byggd på förtroende för att eleverna ska veta att ens lärare vill deras bästa och har förtroende på lärarens undervisning.

Agneta Grönlund (2020) synliggör betydelsen av återkoppling. I skrivundervisningen är återkoppling mycket viktigt under elevernas skrivprocess. Vidare nämns det att dialog mellan lärare och elever är viktig för att skapa relation som är en del av en konstruktiv återkoppling. Skolverket skriver hur lärare kan arbeta med skrivundervisning och feedback. Under skrivundervisningen kan feedback ges innan eleverna är färdiga med deras texter. Det kan resultera till att eleverna tar del av feedbacken under sin skrivprocess och även inser att feedbacken behövs för att arbeta vidare. Det hjälper även eleverna att komma vidare i deras arbete och för att betona att arbetsuppgifterna är motiverande och utmanande. Feedbacken exempelvis handla om innehållet, uppgiftens lärandemål och ordning.

Återkopplingen ska präglas i form av dialogiskt förhållningssätt för att läraren och eleven ska ha en gemensam förståelse samt vilka redigeringar som ska göras i texten. Skolverket påpekar att lärare ska ge återkoppling utifrån elevernas behov. Vidare nämns det att forskning visar att återkoppling har utvecklat reflektioner hos elever som är goda skribenter och detta har sedan synliggjorts i deras skrivande.

Pernilla Andersson Varga, Anna Winlund och Ann-Christin Randahl (2017, s.8) skriver att när man som lärare ger skrivuppgifter till eleverna bör man veta vilka förväntningar man har på eleverna men också vilka förväntningar man har på deras texter. Det kan exempelvis vara textens struktur, innehåll och språk. Detta krävs för att man ska kunna ge eleverna formativ bedömning genom exempelvis återkoppling. När man som lärare har dessa punkter klart för sig och förmedlar detta till eleverna leder det till att eleverna vet vad de behöver utveckla och träna på i deras skrivutveckling och detta med lärarens hjälp och stöd. Genom den formativa återkopplingen som läraren ger till varje enskild elev kan läraren berätta för eleven vad hon/han behöver utveckla i sin text och vad som behöver göras för att det ska bli en god skrivutveckling. När man ger formativ bedömning bör man tänka på att inte endast lyfta upp sådant som eleven behöver utveckla eller tänka på. Det är minst lika viktigt att lyfta upp elevens starka sidor och detta för att elevens skrivutveckling ska stärkas. Som lärare är det också viktigt att tänka på hur man formulerar sig när man ger formativ bedömning i form av återkoppling. Syftet med bedömningen som ges är inte att ge kritik till eleverna utan syftet är att hjälpa eleven i sin skrivutveckling och just därför är det mycket viktigt att tänka på formuleringen.

Harrison och Howard (2009, s.29) refererar till Black och Wiliam (1998) som skriver att man måste använda sig av feedback för att den bedömning man ges ska bli formativ bedömning. När man som lärare tycker att samtalet i klassrummet är viktigt så innebär det att eleverna får ständig feedback på sitt lärande och sina kunskaper. I vissa fall kan läraren ge feedback på en del av arbetet i syfte att vägleda eleven mot det bättre.

Wiliam och Leahy (2015, s.86) påpekar att det finns elever som inte vill dela med sig av sina tankar och arbete. Författarna skriver att läraren inte gör sitt jobb om han/hon inte kan ta reda på elevernas kunskaper. Det är läraren som ska skapa en lärandemiljö för att eleverna ska dela med sig av sina tankar, åsikter och arbeten. Dialog är ett sätt som lärare kan använda sig av för att ta reda på vad eleverna kan. När lärare har dialog med en elev enskilt kan han/hon begära från eleven att utveckla

sina svar om de är obegripliga eller ofullständiga. Eleven får också möjlighet till att begära ytterligare förklaring och klargöring om det som de samtalar om.

2.3.2.4 Kamratbedömning

William och Leahy (2015, s.177–178 & 180) nämner att lärare kan aktivera eleverna som läranderesurser för varandra. Denna idé har funnits och använts i hundratals år. Författarna skriver om lärare använder kamratbedömning på rätt sätt kan det resultera i att eleverna kunskapsresultat ökar. Det ökar för både den eleven som får hjälp och den som ger hjälp. Vidare nämner författarna om att eleverna lär sig mer när de arbetar tillsammans än vad de gör självständigt. Med det menas att eleverna lär sig av varandra genom att hjälpa varandra, stödja varandras arbete och utbyta resurser. William och Leahy (2015, s.181) synliggör syftet med kamratbedömning. Syftet är att eleverna ska kunna vidare i sin kunskapsutveckling.

Andersson Varga m.fl. (2017, s.9) menar att när eleverna får möjligheten att revidera sina texter leder till att deras skrivutveckling främjas. Men för att detta ska ske krävs respons vilket kan ta tid. Därför kan ett alternativ vara att eleverna själva får vara delaktiga i responsen vilket de kan vara i exempelvis kamratrespons. Men för att eleverna ska veta på vilket sätt kamratresponsen ska ges är det viktigt att läraren går igenom en struktur kring vad som ska tas upp. Detta underlättar för eleverna då de vet vad de ska fokusera på i deras kamraters texter vilket exempelvis kan vara textens språk, struktur och innehåll.

Anledningarna till att arbeta med kamratrespons är många. Genom kamratrespons får elever och lärare dela med sig av vad de själva anser betecknar goda texter. Detta innebär att de använder sig av språket för att kommunicera. Förutom detta ger kamratrespons möjlighet till att eleverna får vara delaktiga i varandras skrivprocesser. När eleverna får denna möjlighet leder det till att de får en inblick av att texter kan skrivas på olika sätt och att man kan arbeta på olika sätt för att få en färdig text (Andersson Varga m.fl., 2017, s.10). Enligt Afitska (2017, s.42) är formativ bedömning ett sätt att hjälpa och vägleda eleverna i deras egna språklärande. Författaren hänvisar till Rea-Dickins (2007: 492) som föreslår att den sociokulturella kontexten ska användas som metod för att åstadkomma inläring inom språk. Denna studie innehåller tillvägagångssätt, förhållningssätt för att främja språkutveckling. Eftersom syftet med formativ bedömning är att stödja och uppnå utveckling i sitt lärande.

Afitska (2017, s.47) tillfrågade lärarna om deras elever ger kamratbedömning till varandra och om det är användbart. Alla lärare nämnde att deras elever ger kamratbedömning och att lärare observerar under tiden. Lärare 1 och lärare 2 anser att kamratbedömning är användbart och gynnsam. Lärarna grupperar eleverna in i prestationsgrupper. Syftet är att elever som är mer kapabla ska kunna hjälpa och stödja sina klasskamrater.

2.3.3 Bedömning av skrivlärandet

Caroline Liberg (2006, s.168) menar det finns många metoder att utgå ifrån när man bedömer elevernas skrivkunskaper. Observationsschema är något som kan användas när man bedömer elevernas skrivkunskaper men även läskunskaper.

Observationsschema kan användas på många olika sätt. Man kan till exempel använda sig av observationsschema för att se elevens utveckling i sitt lärande.

Liberg (2006, s. 170) påpekar att produktinriktad bedömning är när lärare samlar in elevens material vid ett tillfälle. Vid detta tillfälle blir elevens arbete ett svagt bedömningsunderlag. Författaren menar att lärare måste bedöma vid flera tillfällen vilket motsvara mycket arbete. Däremot kan det resultera till att lärare observerar och bedömer. Utifrån observationerna och det insamlade materialet blir det till en portfölj för lärarens bedömning av elevens kunskaper. Portföljen kan innehålla elevens skrivaktiviteter och inspelningar av elevernas samtal samt språklekar. Skrivaktiviteterna omfattar olika typer av texter, grupparbete, enskilt arbete, rim och ramsor. Författaren föreslår även att lärare ska samtala med eleverna om vad portföljen ska innehålla. Portföljen behöver inte innehålla allt som eleven har arbetat med, däremot ska den vara hanterlig.

Vidare nämner Liberg (2006, s.171–172) att portföljen är ett underlag för att se elevens utveckling på ett helt annat sätt. Läraren får möjligheten att se elevens utveckling utifrån flerdimensionellt perspektiv. Därmed får lärare veta vart eleven är på väg i sin utveckling och vilka möjligheter eleven har till att utvecklas vidare. Detta är även något som Karin Forsling och Catharina Tjernberg (2020, s.75) nämner. Genom bedömning kan läraren få reda på vad som behöver undervisas i fortsättningen. Denna typ av bedömning sker i en process inom elevens utvecklingszoner. Författaren skriver även att portföljen kan användas när lärare ger återkoppling till eleverna för att påminna om vad de har gjort, vart de är på väg och

hur de har arbetat. Det kan också hjälpa läraren att identifiera elever som inte går vidare i sin kunskapsutveckling. Skolverket (2022, s.9) nämner att lärare behöver kontinuerligt följa upp elevernas skrivutveckling och ge de den tid som behövs.

Afitska (2017, s.45–46) intervjuade två lärare och en språklärare. En lärare nämner att hen markerar i elevers arbete medan hen går. Eftersom det gynnar eleverna genom att förklara verbalt vad som behöver ändras. Läraren anser att det är mer effektivt att göra på det sättet än att skriva ner det till eleverna. Utifrån lärarens erfarenhet så tittar inte eleverna på det läraren har skrivit. Författarens tolkning av lärarens kommentar är att man inte bara ska påpeka elevernas misstag genom att exempelvis notera. Det blir mer summativ bedömning än formativ. Däremot ska lärare kommentera och förklara elevens arbete.

Som nämnt tidigare är textrespons en del av den formativa bedömningen. För att den formativa bedömningen ska fungera korrekt behöver eleverna få information om vad de behöver utveckla i sina texter och samtidigt få den stöd de behöver för att nå det uppsatta målet. Författarna refererar till forskarna Hattie och Timperley (2007, s.7) som hävdar att formativ bedömning ska innehålla mer än ovanstående. Forskarna anser att när man bedömer formativt ska man kunna besvara frågeställningar kring vart eleven ska, var eleven är kunskapsmässigt och hur eleven ska uppnå det eller dem uppsatta målen. Som lärare krävs det att informera eleverna om lärandemålen och vad syftet är för att eleverna ska veta vart de ska. Sedan ska läraren informera eleverna om var de ligger i jämförelse med lärandemålen och till slut ska eleverna få information om vad de behöver göra för att nå målen (Forsling och Tjernberg, 2020, s.91).

Vidare skriver Forsling och Tjernberg (2020, s.91–92) att det är viktigt att ge respons på rätt sätt för att responsen ska främja elevernas skrivutveckling. Författarna refererar till Kvithyld och Aasen (2011) som menar att det finns punkter som beskriver vad en god respons är. Dessa punkter är följande:

1. Att man ger responsen under skrivprocessens gång. Detta innebär att man som lärare ska ge respons till eleven under arbetets gång då eleven ska kunna utveckla sin text under processen och inte i efterhand.
2. Responsen som ges ska ske i en diskussion mellan lärare och elev. Efter att läraren har bedömt en elevs text vet hon/han vad eleven behöver utveckla. Läraren kan med dessa kunskaper föra en diskussion med den berörda eleven där båda parterna får en bättre förståelse för innehållet.

3. Responsen som ges behöver ges på ett sätt som motiverar eleven till att vilja bearbeta sin text. Läraren behöver motivera sin respons på ett sätt som leder till att den berörda eleven har viljan att bearbeta sin text.

Deniz Akdal och Ayfer Sahin (2014, s.172) har gjort en studie i femte klass som handlar om att utveckla elevernas skrivfärdigheter. Skribenterna nämner att det skriftliga språket är ett verktyg för att eleverna ska kunna uttrycka sin fantasi och tankar. Skrivandets betydelse är viktigt eftersom det överförs till nästkommande generation. För att det skriftliga språket ska utvecklas och användas behöver elevernas skrivande betonas i all form av träning. Lärare behöver skapa en god lärandemiljö med olika strategier för att det ska leda till att elever utvecklar deras skrivande. Detta eftersom skrivandet är en process.

Akdal och Sahin (2014, s.172) lyfter upp två dimensioner inom skrivandet som är att skriva effektivt och läsbart. Den andra dimensionen handlar om att använda tankar och känslor i sitt skrivande. Den första dimensionen undervisas i dem tidigare skolåren medan den andra dimensionen är en förmåga som utvecklas ständigt och som leder till kreativitet. Skribenterna menar att kreativitet handlar även om skapa relationer som leder till att nya upplevelser och introducera idéer samt erfarenheter.

Hattie & Timperley (2007, s.8) noterar att skribenten får svar på tre frågor genom respons. Frågorna avser uppgiftens mål, på vilket sätt har jag gjort arbetet och vad kan jag göra för att utvecklas. Uppgiftens mål och förväntningar ska besvaras när läraren introducerar skrivuppgifter. Elevens arbete ska baseras på kraven på innehållet som läraren har presenterat. Textens innehåll ska även ha kopplingar till målet och förväntningar som tillhör arbetet. För att elever ska veta hur de kan förbättra sitt skrivande ska lärare ge råd för att elever ska utveckla sitt skrivande. Denna typ av respons som ges under elevens skrivande kallas för formativ bedömning. Författarna skriver att det är komplext att ge respons på elevernas skrivande. Lärare behöver lyfta fram både positiva saker och utvecklingsområden för att eleverna. Syftet är att lärare ska se elevernas möjligheter och hinder som finns i elevens skrivande. Det är gynnsamt för eleven om lärare påpekar delar i texten som behöver förbättras men också delar i texten som är elevens styrka. Författarna nämner råd till lärare om hur man kan uttrycka sig i tal när man ger respons till eleven. Läraren kan exempelvis säga "Det som kan utvecklas i texten är ..." istället för att säga "Du måste förbättra...".

Lärarens respons kan upplevas som kritik beroende på hur läraren formulerar sig.

3 Metod och material

I följande kapitel kommer studiens metod och material att redogöras. Kapitlet är uppdelat i följande avsnitt: 3.1 metodologi, 3.2 genomförande, 3.2.1 urval, 3.2.2 materialinsamling, 3.2.3 materialbearbetning, 3.3 validitet och reliabilitet och 3.4 forskningsetik.

3.1 Metodologi

Grunden till det insamlade materialet har varit kvalitativ metod där vi har genomfört semistrukturerade intervjuer. Anledningen till detta är för att vi ska få tillräckligt med information för att kunna besvara studiens frågeställningar samt uppnå studiens syfte vilket är att undersöka hur F-3-lärare arbetar med formativ bedömning i elevers skrivutveckling och vilka strategier de tillfrågade lärarna använder. Syftet är dessutom att undersöka hur tillfrågade F-3-lärare anser att den formativa bedömningen främjar elevernas skrivutveckling. Vi anser att denna typ av studie kräver en kvalitativ studie eftersom vi som forskare är intresserade av en fördjupad kunskap. En fördjupad kunskap kan vi få med hjälp av den kvalitativa metoden som har valts. När vi utför de semistrukturerade intervjuerna kan vi exempelvis ställa följdfrågor till informanten. Det ger oss möjlighet till att samla in informationsrikt material.

3.2 Genomförande

I detta avsnitt sker en presentation kring hur vi har gått till väga i val av metod, urval och hur det insamlade materialet har behandlats. Detta kommer att ske i tre underrubriker vilka är följande: urval, materialinsamling och materialbearbetning.

3.2.1 Urval

Urvalet för denna studie har baserats på studiens forskningsfrågor och syfte. Informanterna har varit lärare från F-3. Anledningen till urvalet är att F-3-lärare är lämpliga för att vi ska kunna besvara studiens forskningsfrågor. Legitimerade F-3-lärare som har arbetserfarenhet är lämpliga för vår uppsats eftersom det är den inriktningen som vi utbildar oss inom och forskar om. Informanterna som har valts ut är lärare som har kunskaper och erfarenheter kring

arbetet med formativ bedömning. Intervjuerna genomfördes med sju legitimerade lärare. Första intervjun var med en lärare (lärare 1) som har arbetat i cirka tio år och har för tillfället en årskurs två med cirka 25 elever. Den andra intervjun var med en lärare (lärare 2) som har arbetat i cirka 20 år. Denna informant arbetar i en årskurs två med cirka 20 elever. Tredje intervjun var med en lärare (lärare 3) som har arbetat i cirka tio år. Informanten har en årskurs tre med cirka 25 elever i. Den fjärde intervjun utfördes med en lärare (lärare 4) som har arbetat i drygt fem år. Informanten har en klass med drygt 25 elever och arbetar i en årskurs två. Den femte informanten var med en lärare (lärare 5) som har arbetat i drygt 30 år. Läraren arbetar i en årskurs ett med drygt 25 elever. Den sjätte intervjun genomfördes med en lärare (lärare 6) som har arbetat i fem år. Läraren arbetar i en årskurs tre med drygt 25 elever. Den sjunde intervjun genomfördes med en lärare (lärare 7) som arbetar i en årskurs tre med drygt 20 elever. Informanten har arbetat som lärare i drygt fem år.

3.2.2 Materialinsamling

Efter det beslutade urvalet kontaktades flertal kommunala grundskolor via mejl. Vi sökte upp skolans kontaktinformation på nätet och utgick från det. En del skolor delade med sig av lärares mejl och en del inte. Vi mejlade mestadels biträdande rektorn som sedan vidarebefordrade vårt mejl till berörande arbetslag. I mejlet fanns det ett bifogat informationsbrev. Informationsbrevet innehöll en kort presentation om oss själva och om studiens ämne samt syfte (se bilaga 1). I informationsbrevet stod det dessutom om informanternas rättigheter inför intervjuerna, att intervjusamtalet skulle spelas in och att informanternas svar skulle anonymiseras.

Efter samtycket av informanterna kom vi tillsammans överens om tid och plats för en intervju. Tre av intervjuerna skedde via Zoom och fyra av intervjuerna skedde på informanternas arbetsplats. Intervjuerna pågick i cirka 10–20 minuter och spelades in med hjälp av två mobiltelefoner.

Som inledning inför varje intervju presenterade vi oss själva för informanterna. Sedan gick vi igenom studien och studiens syfte. Därefter startades intervjuerna och detta genom att vi ställde frågor som informanterna fick besvara (se bilaga 2). Inför val av intervjufrågor utgick vi ifrån studiens syfte och beroende på informanternas svar ställdes även följdfrågor under intervjun. Utifrån varje

forskningsfråga konstruerade vi en eller flera intervjufrågor som ger oss insamlad material till vår studie. En del av intervjufrågorna är våra forskningsfrågor. Vi valde dessa eftersom vi ska få insamlad material till att besvara vår studie.

3.2.3 Materialbearbetning

Materialbearbetningen påbörjades efter varje genomförd intervju. Detta gjordes genom att vi analyserade det insamlade materialet.

Efter den genomförda analysdelen transkriberades det insamlade materialet. Genomförandet skedde i första hand enskilt där vi var för sig transkriberade inspelningarna. Efter detta valde vi att jämföra våra transkriberingar. Anledningen till att vi valde att göra på detta sätt är för att vi anser att det är lätt att man missar något. Därför ansåg vi att det är bra att vi båda skriver enskilt just för att inte missa någon information. Efter genomförandet av transkriberingen skedde ytterligare en analys av det insamlade materialet.

För att kunna besvara studiens frågeställningar på ett smidigt sätt valde vi att använda oss av analysmetoden innehållsanalys. Efter transkriberingen av intervjuerna skedde ytterligare en analys av det insamlade materialet där vi läste transkriberingen. Vi kodade varje informant med andra namn (lärare 1, lärare 2, lärare 3, lärare 4, lärare 5, lärare 6 och lärare 7). Vi valde ut viktiga områden inom det valda ämnet och utifrån det valda ämnet kategoriserade vi det insamlade materialet. De huvudområden som vi valde valdes av anledningen att vi ansåg att just dessa områden är mest passande och centrala för att kunna besvara studiens forskningsfrågor. Därefter gick vi igenom det insamlade materialet och markerade informanternas svar med nyckelord för att till slut fördela nyckelorden till passande huvudområde. Martyn Denscombe (2017, s.402) skriver att en innehållsanalys kan göras i flera steg. När man som forskare ska arbeta utifrån en innehållsanalys kan man dela in texten i mindre grupper. Som forskare bör man även fundera ut vilka områden i texten som man är intresserad av för att utifrån det utforma kategorier. Dessa kategorier kan vara i form av nyckelord. Därefter kan man koda meningar eller ord i texten som är aktuella. När man har kodat texten blir det enklare och smidigare att utföra en analys.

3.3 Validitet och reliabilitet

Thorsten Thuren (2019, s.49) skriver att begreppet reliabilitet handlar om att den undersökning man har genomfört är genomförd på ett korrekt sätt. Ett annat ord för reliabilitet är tillförlitlighet. Detta innebär då att urval av informanter bör vara passande för just resultatet. I denna studie har vi strävat efter att ha en hög reliabilitet. Detta har vi gjort genom att vi på ett noggrant sätt beskriva studiens process. Urvalet av informanter valdes ut på ett noggrant sätt och med syfte att samla in det material som studien behöver. Det var svårt att hitta erfarna informanter eftersom vi sällan fick någon återkoppling från lärare om de ville ställa upp på en intervju. Vi hörde även av oss till lärare som vi har träffat på konferenser och genom vårt kontaktnätverk som vi skapat i utbildningssammanhang. Varje informant fick tillskickat ett informationsbrev som innehöll information om studiens syfte och om informanternas rättigheter.

Begreppet validitet innebär att man vid undersökning förhåller sig till den planeringen som var planerad från början vilket alltså innebär att man inte ska undersöka något annat under processen (Thuren, 2019, s.49). För att studien ska få en hög validitet har vi utifrån studiens syfte skapat semistrukturerade intervjufrågor. Anledningen till detta att vi som forskare ska förhålla oss till den undersökning som var planerad från första början. Vi har även valt att rikta in oss mot informanter som endast arbetar inom den valda målgruppen, det vill säga årskurs F-3.

I varje intervju som har genomförts har vi båda varit delaktiga och efter varje genomförd intervju har vi tillsammans tolkat det insamlade materialet. Vi valde att spela in varje intervju med våra egna mobiltelefoner med anledning att vi båda ska ha tillgång till materialet och för att säkerställa att inget fel skulle uppstå i inspelningarna. Vi skapade ett gemensamt Google dokument där vi efter varje genomförd intervju transkriberade det insamlade materialet. Vi valde att ha ett gemensamt dokument för att vi båda skulle ha tillgång till det vi skrev samt att vi på ett enkelt och smidigt sätt kan redigera. Transkriberingen gick till på så sätt att vi skrev enskilt i samma dokument för att kunna komplettera varandras transkriberingar. Detta gjorde vi för att inte missa något viktigt innehåll vilket ökar studiens reliabilitet.

3.4 Forskningsetik

Håkansson (2017, s.99) nämner två grundregler inom forskningsetik som författarna ska hålla sig till under en undersökning. Det är informationspliktregeln och samtyckesregeln som ska följas. Dessa grundregler innebär att informanterna som deltar i undersökning ska få veta syftet med undersökningen och hur deras utlämnade information kommer att behandlas samt presenteras. Författaren nämner belyser även att informanterna får avbryta och säga nej när de vill.

Vi har förhållit oss till båda grundreglerna genom att skicka en förfrågan via mejl om de har möjligt att ställa upp och delta i vår studie. Det är valfritt om en individ vill delta eller inte delta i vår studie. Därefter skickar vi ut ett informationsbrev som informerar studiens syfte, vad den handlar om, hur deras information och uppgifter kommer att behandlas. Informanterna får även veta i förväg vad som förväntas av dem under intervjun och hur intervjun kommer att gå till. Det framgår även att de har rättigheter till att avbryta när de vill och att det inte finns några negativa verkningar på dem. Vidare får informanterna veta vart undersökningen kommer att publiceras. I informationsbrevet fick informanterna skriva under på pappret för att bekräfta deras deltagande och att de har läst informationsbrevet. Vi har även ställt frågan om deltagandet innan startad inspelning av intervjun. Efter intervjun transkriberade vi inspelning för att sedan kunna radera den.

Vetenskapsrådet (2017, s.40–41) nämner begreppen sekretess, tystnadsplikt, anonymisering och integritet som är framträdande inom forskningsetik. Sekretess handlar om att informanten ska ha tillgång till skydd om sina uppgifter och den information som de lämna ut. Därmed går tystnadsplikt och sekretess ihop. Skolverksamheter har tystnadsplikt om många olika saker och ett exempel är eleverna. Detta är något som vi vet väl om och att det gäller detsamma för oss. Eftersom vi förhåller oss till skolans plikt så uppfyller vi även integritet principen. Vetenskapsrådet (2027, s.41) skriver att anonymitet innebär att forskare inte lämnar ut informanternas namn eller annan information som tyder på kännedom om informanterna. Vi förhåller oss till anonymitet genom att inte benämna personliga uppgifter, men också att det tas bort.

4 Resultat

I följande avsnitt redogör vi de tillfrågade f-3-lärares syn och tolkning av formativ bedömning samt deras arbete med formativ bedömning. Resultatet kommer att skrivas i fyra avsnitt vilka är 4.1 lärares tolkning av formativ bedömning, 4.2 strategier och metoder, 4.3 för- och nackdelar med formativ bedömning och 4.4 hur den formativa bedömningen främjar skrivutvecklingen.

4.1 Lärares tolkning av formativ bedömning

De tillfrågade lärarna berättade hur de ser på begreppet formativ bedömning och vad formativ bedömning innebär. Formativ bedömning är en bedömningsmetod som de tillfrågade lärarna arbetar från start i deras klassrum. Lärare 1 och lärare 3 nämner att den formativa bedömningen är den som man utgår mest från och att den används vid start av skrivinläringen.

Lärare 4 definierade begreppet formativ bedömning. Formativ bedömning handlar om att läraren bedömer eleverna under lektionstid. Ordet bedöma handlar inte om att sätta betyg, utan det handlar om att bedöma elevernas kunskaper. Det vill säga vad eleverna kan och inte kan. Detta är till för att läraren ska kunna hjälpa eleverna till att utvecklas.

Därmed nämnde lärare 3 och lärare 4 att formativ bedömning är avgörande i ens-undervisning. Det vill säga att den formativa bedömningen synliggör vad eleverna behöver träna på. Lärare 4 uttryckte sin uppfattning på följande sätt:

Jag tycker att formativ bedömning är jätteviktigt det är A och O i undervisningen för att vet man inte som lärare vad eleverna behöver träna på då kommer de aldrig utvecklas och utan formativ bedömning kan man inte alltså eleverna lära sig eller utvecklas så aa.

Vidare nämnde lärare 1 hur formativ bedömning synliggör stegvis elevernas utveckling. Det kan exempelvis börja från att eleverna skriva på Whiteboardtavlor, sedan övergå till modellera och därefter kan eleverna börja använda sig av penna och kroppen. Lärare 1 menade att eleverna ska öva med hela kroppen för att det ska sitta där och sedan överförs det vidare till handen.

Lärare 5, lärare 3 och lärare 4 förmedlade att formativ bedömning ingår i rollen som lärare och att det är ett arbete man utför kontinuerligt.

Lärare 5 nämnde följande:

Det behöver inte alltid handla om något stort utan att man även kan ge enkel och kort feedback på elevernas arbete

Lärare 3 förmedlade följande:

Formativ bedömning är väl den bedömningen som vi mest utgår ifrån. I och med att man jobbar med lågstadielever. För att många av de här eleverna kan inte visa i skrift vad de har lärt sig. Den sker ju kontinuerlig... hela tiden.

Lärare 6 och lärare 7 nämnde att formativ bedömning handlar om att man följer upp elevernas utveckling och att man ständigt ger feedback till eleverna i syfte att främja deras utveckling, i detta fall elevernas skrivutveckling. Det är en process som sker under hela elevens skolgång. Lärare 7 påpekade att för henne/honom handlar det om att man kan ge eleverna feedback och någon typ av bekräftelse på plats, både skriftligt och muntligt.

4.2 Strategier och metoder

De tillfrågade lärarna använder sig av både liknande och olika strategier och metoder när de arbetar med formativ bedömning i elevernas skrivutveckling. Lärare 1, lärare 2 och lärare 5 nämnde att de inte alltid tänker på att de arbetar med formativ bedömning. Informanterna menar att de har blivit en del av deras arbete vilket har lett till att de inte tänker att det är formativ bedömning de arbetar med när de vägleder eleverna. Lärare 2 berättar att hon alltid gör en avvägning från elev till elev. Hon/han menade på att det finns vissa elever som man inte kan vara lika noggrann med när det kommer till exempelvis elevernas formning av bokstäver. Lärare 1 sade:

Ibland kanske man måste släppa förbi vissa krumelurer för att de inte ska tappa glädjen att skriva...

Vidare nämnde lärare 1 att man bör tänka på hur man förmedlar bedömningen till eleverna. Informanterna sade att man inte ska kritisera när man hjälper eleven att utvecklas eftersom det kan leda till att eleven inte längre vill försöka. Det är viktigt

att man visar eleven att detta är något som läraren hjälper till med. Lärare 1 nämnde även att hon/han inte arbetar på samma sätt med alla elever utan att man får arbeta på det sätt som passar eleven mest.

Lärare 4 berättade att lektionsstruktur och lektionsinnehåll är två viktiga begrepp i informantens undervisning. Informanten startar varje lektion med att presentera lektionens lärandemål. Detta i anledning av att eleverna i förväg ska veta vad som förväntas av dem under just denna lektion. Som avslutning av varje lektion brukar informanten koppla lektionsinnehållet till lärandemålen. Detta gör hon på olika sätt. Lärare 4 formulerade sig på följande sätt:

Det beror på, ibland ställer jag kontrollfrågor, ja men vad är en faktatext? Vad är skillnaden mellan en berättande text och en faktatext? Och då kan vi köra kontrollfrågor muntligt bara

Utöver detta brukar informanten även dela ut post it lappar i slutet av lektion. Informanten brukar då skriva en fråga på tavlan och eleverna får uppgiften att besvara frågan på post it lappen. Detta gör informanterna för att säkerställa vad eleverna kan och vad de behöver fokusera på inför nästkommande lektion.

Lärare 3 berättade att hon/han anser att alla metoder och strategier är viktiga och nödvändiga eftersom alla elever lär sig på olika sätt. Lärare 3 beskrev det på följande sätt:

Jag tror mycket på det här in i alla sinnen och ut i alla minnen. Jag tror att det är jätteviktigt att man bekräftar barn på olika vis genom till exempel att man visar barnet att det här klarar du av

Lärare 1, lärare 2 lärare 3 använder sig av belöningsystem i form av klistermärken i till exempel elevernas skrivböcker. Lärare 3 nämnde även att hon/han arbetat med något som hon/han kallar för "portfolio" där varje elev i början av veckan får skriva veckans mål som eleven själv har bestämt. Läraren brukar även låta eleverna skriva det mål som läraren har bestämt att hela klassen ska ha. I slutet av veckan brukar de utvärdera. Då får eleverna skriva hur de tycker att det gick. Läraren brukar då gå runt med klistermärken som hon/han sätter fast på elevernas skrivbok när de har skrivit färdigt. Därefter brukar läraren skriva en kort kommentar till varje elev om hur hon/han anser att eleven har uppnått målen. Lärare 3 berättade:

Det är jättebra för att det ger de en stor bekräftelse på att okej jag har lyckats med mitt mål eller jag behöver fortsätta med min handstil eller vad det nu kan vara.

Lärare 1 berättade att i årskurs två förbereds eleverna inför kamratbedömning. Detta gör de genom att få skriva gemensamma texter och under hela skrivprocessen får eleverna möjligheten att förändra texten. Då får de tänka kring frågor som exempelvis "Hur ska vi göra för att..?" och "Har vi fått med det vi ville få med?". Lärare 1 berättade att detta gör de för att kunna träna på att bedöma sitt eget skrivande för att sedan i årskurs tre kunna bedöma sina kamraters texter. I årskurs tre börjar de med kamratbedömning. Då kan eleverna få skriva egna texter och därefter får de läsa varandras texter. Lärare 1 nämnde även att i vissa fall kan de få sitta i mindre grupper och läsa upp sina texter för varandra. Därefter kan det ske en diskussion kring vad man tyckte om den upplästa texten. Eleverna får till exempel möjligheten att berätta vad de hade kunnat skriva annorlunda om den upplästa texten var deras egna.

Lärare 2 nämnde hon/han att de brukar arbeta med veckans mål där det tydligt står framskrivet vad eleverna ska träna på under denna vecka samt vilka sidor på deras arbetsbok som ska vara färdiga. Som avslutning av veckan brukar läraren göra en kort återkoppling vilket blir i form av återberättande och handuppräkring. Läraren brukar alltså ställa frågor till eleverna med koppling till lärandemålen. Läraren påpekade att det är viktigt att ge ordet till alla elever och inte endast de som räcker upp handen.

Lärare 1 och lärare 2 nämnde att de arbetar med något som de kallar för veckoboken och denna kan se olika ut beroende på årskurs. I veckoboken brukar eleverna få skriva vad de har gjort under veckan, exempelvis vad de har arbetat med under lektionerna. Lärare 1 och lärare 2 påpekade att i årskurs ett brukar läraren skriva allt på tavlan och eleverna får skriva av. Därefter får eleverna återberätta deras text muntligt. I årskurs två och årskurs tre brukar läraren endast skriva stödord på tavlan och eleverna får skriva egna meningar med hjälp av stödorden.

Lärare 2 berättade följande:

Då ser jag ganska lätt vilka som kan få in de i en berättande mening vad vi har gjort. så där ser man också en progression vilka som fortfarande har svårt att formulera meningar och vilka som fortfarande behöver skriva av och vilka som glatt kan skriva hur mycket som helst och återberätta vad vi har gjort under veckan

Vidare berättade lärare 2 att när eleverna skrivit färdigt läser läraren texten och kan då exempelvis ställa frågor som exempelvis “tycker du att du skulle kunna skriva något mer i denna mening för att den ska bli en ännu bättre mening?”. Läraren berättade att hon/han gör detta för att det finns de elever som har det enklare att muntligt återberätta något och med hjälp av den diskussionen kan eleverna få med allt som de vill få nedskrivet. Även lärare 1 berättade att hon/han arbetar på samma sätt med veckoboken. Lärare 1 påpekade även att hon/han brukar skriva en kort kommentar.

Lärare 5 påpekade att utvecklingssamtal är en metod att arbeta med inom formativ bedömning. Informanten menade att man vid utvecklingssamtal diskuterar elevens kunskapsutveckling tillsammans med föräldrarna. Vidare berättade lärare 5 att varje lektion har ett mål som presenteras i början av varje lektion. Detta är något som läraren skriver upp på whiteboardtavlan med en symbol på en person som skjuter en boll i ett mål. Informanten påpekade att det är extra viktigt att dessa mål skrivs på ett tydligt sätt då de efter varje lektion gör en återkoppling till målen. De går tillsammans igenom hur de har uppnått målen och vad de har lärt sig under lektionen.

Lärare 6 sade att hon/han arbetar en hel del med formativ bedömning i just elevernas skrivutveckling. Informanten gav exempel som att hon/han går runt i klassrummet och har öppna dialoger med eleverna kring deras texter. Enligt lärare 6 är det mycket viktigt att vara positiv och dela positivitet med eleverna för att kunna påverka deras motivation på ett bra sätt. Det ges både muntliga och skriftliga kommentarer till eleverna. När läraren ser en utveckling hos någon elev påpekar läraren detta till eleven i syfte att eleven ska vara medveten om det. Lärare 6 uttryckte att detta är ett sätt att koppla utvecklingen till målen men också för att bekräfta eleven och dess lärande. Läraren brukar även ge kommentarer i elevernas texter, vilket kan bidra till utveckling i elevernas texter. Lärare 6 sade:

Vi har även lärandemål i nästan varje lektion. Jag berättar då vad vi ska arbeta med och vad vi ska lära oss. I slutet av lektionen utvärderar vi om vi har lärt oss lektionens mål eller inte. Det jag brukar också göra är att använda den formativa bedömningen för att se vad behöver eleverna träna mer på? behöver jag planera fler lektioner inom detta lärandemål?

Lärare 6 och lärare 7 använder sig av olika strategier i sitt arbete med formativ bedömning. Lärare 6 använder sig främst av lärandemål, dialoger och återkoppling.

Informanten presenterar lärandemål vid start av varje lektion och som avslut av varje lektion återkopplar hon/han lektionsinnehållet till lärandemålen.

Lärare 7 påpekade att hon/han varierar sin undervisning för att väcka elevernas intresse och att hon/han därmed varierar arbetssättet med formativ bedömning. Lärare 7 uttryckte sig på följande sätt:

Jag lägger mycket fokus på vad eleven själv tycker om att visa, på vilket sätt, att man ger eleven utrymme och val till att visa sin kunskap på olika sätt

Vidare berättade lärare 7 att de arbetar med tvålärarskap i klassrummet vilken hon/han anser underlättar lektionsupplägget mycket. Informanten gav ett exempel där de brukar dela upp eleverna i två stora grupper för att arbeta med både cirkelmodellen och EPA modellen. De brukar läsa en text högt för varandra, ta ut ord och begrepp och därefter skriva en gemensam text som sedan blir elevernas lathund eller mall som de kan ta stöd av när de ska skriva ensam. Lärare 7 berättade att detta är ett sätt för henne/honom att ge formativ bedömning men i detta fall sker den formativa bedömningen i en större grupp och inte en mot en. Läraren avslutade med att man kan arbeta med formativ bedömning på många olika sätt.

4.3 För- och nackdelar med formativ bedömning

Lärare 1 sade att fördelen med formativ bedömning är att man som lärare upptäcker saker i tid. Detta genom att man som lärare alltid har en dialog med eleven. Lärare 1 och lärare 4 nämnde inga nackdelar utan anser bara fördelar med formativ bedömning. Lärare 1 sade:

Jag ser nog bara fördelar. jag kan inte se någon nackdel.

Vidare nämner läraren 4 att formativ bedömning hjälper en att se vad eleverna behöver hjälp med och ha koll på elever som inte är delaktiga för att de ska få förutsättningarna att visa sina kunskaper. Lärare 4 konstaterar att utan formativa metoder kan hon/han inte se vad eleverna behöver utvecklas i och att det är genom formativa metoder eleverna får möjlighet att visa sitt kunnande.

Lärare 4 nämnde följande:

Asså det finns inga jag kan inte säga att det inte finns några nackdelar men för mig har det bara varit positivt helt ärligt, det har varit jättepositivt. Asså det hjälper mig jag kan ju se vad eleverna behöver hjälp med och så hur jag kan hjälpa de för att utan det då hade jag ju inte vetat, det går inte att veta vad de behöver hjälp med okej de här eleverna som alltid räcker upp handen och så de kommer jag alltid ha koll på men de här som är tystlåtna hur ska man veta, de måste visa på något sätt.

Lärare 3 nämnde både fördelar och nackdelar med formativ bedömning. Nackdelen kan vara att en lärare har många elever och elever med särskilda behov i klasser som jobbar inkluderande. En annan nackdel som lärare 3 uppgav är att det alltid finns elever som har svårt att visa vad de kan. Därmed krävs det en annan typ av bedömning för att nå eleverna. För att arbeta med formativ bedömning krävs goda relationer mellan läraren och eleverna. Lärare 3 berättade följande:

Det här gynnas enbart om du har en relation till eleverna. För att du ska kunna se den formativa bedömningen behöver du känna eleverna. Annars blir det väldigt svårt.

Lärare 5 berättade att han/hon anser att formativ bedömning är ett positivt arbete då man som lärare kan ge feedback till eleverna redan under sina arbeten. Läraren nämnde även en nackdel med den formativa bedömningen vilket var att det inte alltid finns tillräckligt med tid för att hinna ge formativ bedömning till alla elever. Ibland kan en klass bestå av många elever men trots detta kan det inte finnas tillräckligt med personal i klassrummet för att alla elever ska hinna få den formativa bedömningen som önskas. En annan nackdel som lärare 5 nämnde var att det finns föräldrar som önskar att få veta vilket betyg sitt barn har inom de olika ämnen vilket då är summativ bedömning. Lärare 5 berättade då att man får tillgodose dessa föräldrar och genomföra en viss kombination av formativ och summativ bedömning. Men att man även kan ge föräldrarna någon typ av matris där föräldrarna får vara delaktiga och se var deras barn ligger kunskapsmässigt och vad målet för just detta barn är.

Lärare 6 och lärare 3 berättade att hon/han inte ser några nackdelar med själva arbetet av formativ bedömning. Lärare 6 sade:

De nackdelar som finns beror på andra saker. Då menar jag om jag har en stor klass och inte hinner med alla

Vidare berättade lärare 6 att det finns en hel del positivitet med att arbeta formativt. Lärare 6 formulerade sig på följande sätt:

Det positiva är att formativ bedömning verkligen visar hur eleven utvecklas i sitt skrivande. Faktiskt så är det också ett sätt att följa upp eleverna. Men också för att se vad eleverna kan och inte kan eller vad de kan behöva för stöd. Men just inom skrivutveckling så är formativ bedömning väldigt bra. För att skrivutveckling är ett område som alla utvecklas i hela tiden

Lärare 6 och lärare 7 har en annan typ av verksamhet än de andra informanterna, där de arbetar med tvålärarskap i klassrummet. Lärare 7 sade:

Jag uppskattar tvålärarskap i klassrummet för att då hinner vi bedöma alla elever

Lärare 7 uppgav att det finns både fördelar och nackdelar med den formativa bedömningen men att fördelarna överväger. Informanten berättade att en stor fördel med denna typ av bedömning är att bedömningen är i gång hela tiden. Men att nackdelen med detta är att den formativa bedömningen kan ta alldeles för mycket plats i undervisningen. Lärare 7 sade:

En nackdel kan ju vara att den formativa bedömningen ibland kan ta över en hel lektion, alltså att man hela tiden lägger fokus på att ge formativ bedömning

En annan nackdel som lärare 7 nämnde med den formativa bedömningen är att man på ett sätt kan avbryta elevernas arbetsro när man vill ge dem feedback under deras arbetsprocess.

4.4 Hur den formativa bedömningen främjar skrivutvecklingen

De tillfrågade lärare anser att formativ bedömning främjar skrivutveckling. Lärare 1 berättade att elever som får positiva återkopplingar från sin lärare gynnar deras utveckling. Lärare 2 nämnde att hon/han arbetar med självrättande som tränar eleverna på att se och höra sina fel. Lärare 2 nämnde följande:

När eleverna själva får se felet att aha här har jag skrivit fel. i många fall när jag läser deras texter eem va ska jag ta som exempel. "jag åt en jättegod glas" (läser som det står). då ska jag

läsa det du har skrivit “ jag åt en jättegod glas”. Då hör man vart felet är och då hittar de felet än att jag bara ska säga här har du skrivit fel på ordet glass. då blir det bara en tillsägelse utan att man försöker att få de att upptäcka aa självrätta att de själva får komma på vad som är fel.

Lärare 4 förmedlade olika strategier som främjar skrivutveckling. Feedback, kommentarer, rättning och muntlig är olika strategier som hon/han anser att det främjar eleverns utveckling. Att ge feedback synliggör för eleverna vad de behöver träna på för att utvecklas. Utifrån rättning kan läraren se vad eleverna behöver hjälp med och därmed skriva kommentarer till eleverna. kommentarerna ska vara korta för att de ska förstå och inte tappa bort sig. Lärare 4 sade:

Ibland skriver jag kommentarer, men nu går de i tvåan då måste jag vara inte sådär texter utan bara 1-2 ord så de kan läsa men annars tar jag det muntligt med de aa men typ “Gabiella tänk på det här, du kan göra det här osv”...

Lärare 3 anser att det kan absolut främja skrivutvecklingen. På så sätt att man som lärare jobbar ämnesöverskridande. En elev kan exempelvis ha svårigheter i svenskämnet men visar sina kunskaper i ämnet no. Lärare 3 beskrev det på följande sätt:

Men när vi jobbar om fjärlens livscykel då skriver den här eleven en korrekt mening. Så där av så blir det ju väldigt bra. Än att jag bara ska lämna fram en läxförhör på svenskan och bara utgå ifrån resultatet jag får just där.

Lärare 5 menade att den formativa bedömningen främjar elevernas skrivutveckling genom att man som lärare ger eleverna positiv feedback vilket i många fall kan leda till att eleverna växer både i sig själva och i sina kunskaper. Informanten berättade att när man som lärare ger eleven beröm i sitt skrivande och motiverar eleven till att skriva mer leder det till att eleven själv inser att hon/han kan mer vad den tror och att det inte är omöjligt. Detta leder då till att eleven utvecklar sitt skrivande.

Lärare 6 framförde att den formativa bedömningen främjar elevernas skrivutveckling en hel del. Detta genom att ge eleverna de förutsättningar som behövs för att de ska kunna bygga vidare på sina kunskaper. Informanten refererade till det hon/han tidigare nämnt kring strategier och metoder och berättade att detta

arbete främjar elevernas skrivutveckling. Avslutningsvis sade lärare 6 att formativ bedömning består mycket av vägledning.

5 Diskussion

I följande kapitel diskuteras studiens resultat utifrån studiens syfte och forskningsfrågor. Det kommer även att ske en diskussion kring metoden och till slut presenteras studiens slutsats. Kapitlet består av tre avsnitt, 5.1 resultatdiskussion, 5.2 metoddiskussion och 5.3 slutsats.

5.1 Resultatdiskussion

I följande avsnitt besvarar vi studiens forskningsfrågor i samband med studiens bakgrund. Detta avsnitt kommer att delas upp i tre underrubriker vilka är 5.1.1 hur arbetar tillfrågade F-3-lärare med formativ bedömning i elevers skrivutveckling? 5.1.2 vilka formativa strategier använder tillfrågade F-3-lärare? och 5.1.3 hur ser tillfrågade F-3-lärare att den formativa bedömningen främjar språkutvecklingen hos eleverna?

5.1.1 Hur arbetar tillfrågade F-3-lärare med formativ bedömning i elevers skrivutveckling?

Den första forskningsfrågan som kommer att besvaras är följande: Hur arbetar tillfrågade F-3-lärare med formativ bedömning i elevers skrivutveckling?

Tillfrågade F-3-lärare har en gemensam syn på formativ bedömning då de ser det som ett givande arbete i elevers skrivutveckling. Den formativa bedömningen ges i syfte att vägleda den enskilda eleven mot att nå kunskapsmålen.

Av det resultat som har tagits fram i denna studie kan vi dra ett samband mellan de tillfrågade F-3-lärares arbete med formativ bedömning i elevers skrivutveckling. Vi kan se att majoriteten av lärarna arbetar på liknande sätt och att den formativa bedömningen är ett viktigt arbete i deras undervisning. Några av lärarna påpekade att de inte alltid tänker på när de utför formativ bedömning utan att detta är något som ligger i ryggraden.

De tillfrågade lärarna berättade att formativ bedömning för de är att man bedömer eleverna i syfte att utveckla och främja elevernas skrivutveckling. Den formativa bedömningen sker under lektionstid i elevernas lärprocess. Den formativa bedömningen visar de tillfrågade lärarna vad eleverna kan och vad de behöver träna

mer på. Detta är något som kan kopplas till Klapp Lekholm m.fl. (2010, s.73–74) som nämner att den formativa bedömningen sker under en arbetsprocess där syftet är att stödja eleverna till att utvecklas. Men arbetet med formativ bedömning är inte endast avgörande för eleverna utan även för lärarens eget arbete. Detta genom att resultatet av den genomförda formativa bedömningen kan användas som utgångspunkt i lärarens fortsatta lektionsplaneringar.

Resultatet visar att de tillfrågade lärarna anser att man bör tänka på hur man förmedlar bedömningen till eleverna. Det är viktigt att tänka på vilket sätt man framför sina kommentarer, vilket innebär att kommentarerna som ges inte ska vara kritiska utan de ska visa att man som lärare är där för att hjälpa eleven.

Utifrån resultatet kan vi se både för- och nackdelar med formativ bedömning. De tillfrågade lärarna betonade att den formativa bedömningen har mer fördelar än nackdelar. En av de största fördelarna som resultatet visar är att man som lärare tidigt kan upptäcka vilka elever som behöver extra stöd för att på så sätt kunna hjälpa de att utvecklas i sitt skrivande. Informanterna berättade att det inte finns många nackdelar med den formativa bedömningen men att en nackdel kan vara att det inte alltid finns gott om tid att bedöma alla elever under lektionstid eftersom det ibland är brist på resurser i klassrummet.

5.1.2 Vilka formativa strategier använder tillfrågade F–3-lärare?

Den andra forskningsfrågan som kommer att besvaras är följande: Vilka formativa strategier använder tillfrågade F–3-lärare?

De tillfrågade lärarnas tolkning om vilka strategier som är formativ bedömning är liknande. Dessa strategier är bland annat veckans mål, återkoppling och kamratbedömning.

Utifrån studiens resultat kan vi se att de tillfrågade lärarna använder sig av olika strategier men även liknande när de bedömer elevernas skrivutveckling formativt. Tre av lärarna nämnde under deras intervjuer att de anpassar sina strategier efter eleverna eftersom det inte går att arbeta på samma sätt med alla elever men även för att väcka elevernas intresse. Några av lärarna nämnde att de använder sig av belöningsystem i form av klistermärken. Andra strategier som lyfts upp i resultatet är lärandemål, återkoppling och kamratbedömning.

I resultatet lyfts det fram att lärarna arbetar med lärandemål i form av exempelvis lektionsmål eller veckans mål. De lärare som arbetar med lektionsmål inleder varje lektion med att presentera vad som ska göras under svensklektionen och vad målet med lektionen är. Efter den genomförda lektionen brukar de koppla lektionsinnehållet till målen och utifrån det skapa en diskussion för att se om eleverna har uppnått målen och vad de eventuellt behöver träna mer på vid nästa lektionstillfälle. William och Leahy (2015, s-43-44) betonar att man som lärare ska ha syfte och mål med varje lektionsplanering. Detta för att synliggöra för eleverna vad de ska lära sig under denna lektion och för att visa de var de är på väg. De lärare som arbetar med veckans mål brukar inleda varje vecka med att presentera vad veckans mål är i svenskämnet. I slutet av veckan brukar de återkoppla till veckans mål för att se om målen är uppnådda och i sådana fall på vilket sätt.

Resultatet visar att de tillfrågade lärarna arbetar med återkoppling genom att ge eleverna både muntlig och skriftlig feedback. Lärarna påpekade att de går runt i klassrummet när eleverna arbetar med sina texter och kontrollerar att allt går bra. När de upptäcker fel som exempelvis stavfel brukar lärarna ge muntliga kommentarer om att något ord är felstavat. Utöver detta brukar de tillfrågade lärarna återkoppla tillsammans med eleverna genom att de får dela med sig enskilt skriftligt hur de tycker att veckan gick. Sedan brukar lärarna skriva en kort kommentar. De tillfrågade lärarna betonade att syftet med återkopplingen är att bidra till skrivutvecklingen och stärka lärandet. Detta kan kopplas till Lundahl (2011, s.127) och Wiliam och Leahy (2015, s.133&139) som menar att återkoppling är viktigt när man som lärare bedömer för lärandet och att man ska utgå ifrån återkoppling för att vägleda eleverna i rätt spår i sitt lärande.

5.1.3 Hur ser tillfrågade F–3-lärare att den formativa bedömningen främjar språkutvecklingen hos eleverna?

Den tredje forskningsfrågan som kommer att besvaras i detta avsnitt är följande: Hur ser tillfrågade F–3-lärare att den formativa bedömningen främjar språkutvecklingen hos eleverna?

De tillfrågade lärarnas tolkning kring hur den formativa bedömningen främjar språkutvecklingen hos eleverna är genom bland annat återkoppling. Eleverna vet vad de behöver göra för att utvecklas och motivationen ökar hos eleverna.

Utifrån studiens resultat kan vi se att tillfrågade F-3-lärare är eniga om att den formativa bedömningen främjar elevernas skrivutveckling. Lärarna anser att de strategier som de använder sig av vid den formativa bedömningen främjar elevernas skrivutveckling. Elevernas skrivutveckling gynnas av exempelvis återkoppling i form av både muntlig feedback och skriftlig feedback. Detta då eleverna får en helhetsbild av vad de behöver öva på genom den återkoppling som de får ta del av. Den feedback som eleverna får kan också leda till att eleverna får bättre självkänsla vilket i sin tur leder till att de växer både i sig själva och i sina kunskaper. Under intervjuerna påpekade majoriteten av lärarna att det är viktigt att man motiverar eleverna genom att exempelvis bekräfta de och ge dem beröm eftersom detta kan resultera till att eleverna vill prestera bättre och utvecklas. Detta är något som kan kopplas till det Korp (2011, s.83–84) skriver, nämligen att den formativa bedömningen kan påverka elevernas osäkerhet positivt. När elevernas osäkerhet minskar ökar deras motivation vilket i många fall kan innebära att eleverna utvecklas sina inlärningsstrategier.

Studiens syfte var att undersöka hur F-3-lärare arbetar med formativ bedömning i elevers skrivutveckling samt vilka strategier de använder. Syftet var dessutom att undersöka hur tillfrågade F-3-lärare anser att den formativa bedömningen främjar elevernas skrivutveckling.

Efter de genomförda intervjuerna kunde vi dra ett samband mellan alla informanternas svar kring hur de ser på den formativa bedömningen. Informanterna hade gemensamt svar, nämligen att den formativa bedömningen är en viktig process i elevernas lärande där syftet är att vägleda eleverna framåt. Detta är något som kan kopplas till Klapp Lekholm m.fl. (2010, s.73–74) som nämner att den formativa bedömningen sker under en arbetsprocess där syftet är att stödja eleverna att utvecklas.

5.2 Metoddiskussion

I denna studie har vi konstruerat forskningsfrågor utifrån studiens syfte. Vidare har vi valt intervjuer som metod till att besvara studiens forskningsfrågor. Intervjuerna är materialinsamlingen för denna studie. Under hela uppsatsens och intervjuerna

har vi båda alltid delaktiga och närvarande. Vårt samarbete har bidragit till många fördelar under studiens gång. Vi har fått möjlighet till att komplettera varandra och stödja varandra vid materialinsamlingen och resultatskrivningen.

Den urval som vi har åstadkommit är vi nöjda över och tycker att den är lämpligt. Eftersom den insamlade resultatet vi har motsvarar det vi har eftersträvat. Vi valde att ha intervju enskilt med informanten och inte ha en gruppintervju. Informanterna får mer utrymme till att besvara frågorna utan att någon annan avbryter eller tar möjligheten från att andra besvarar frågan. Håkansson (2017, s.91) skriver att gruppintervjuer är passande om informanterna kan samspela med varandra och undviker konflikter. Detta är något som vi inte kan förutse i förväg, därför valde vi enskilda intervjuer där informanten får tillgång till de möjligheter och förutsättningar som krävs.

Av antalet intervjuer skedde fyra på informanternas arbetsplats och tre skedde via zoom eller teams. Vi föredrar att intervjua på plats och inte digitalt. Detta eftersom det finns risker till att nätverket kan bli dålig och kan påverka kvaliteten på inspelningarna. Intervjuerna på plats gick väldigt bra och vissa lärare visade oss runt i hennes/hans klassrum där vi fick se hur läraren förmedlar lärandemålen till eleverna. Under intervjuerna var det ganska vanligt att informanter samtalande om andra ämnen än svenskämnet. Vi fick under intervjun ställa frågan igen på ett omformulerade sätt. Vi upplevde en begränsning med intervjuer som genomfördes digitalt. Detta eftersom vi inte fick möjligheten att besöka informanternas arbetsplats och därmed inte fick en helhetsbild på hur de arbetar. Vi upplevde dessutom några svårigheter med de digitala intervjuerna eftersom ljudet inte alltid var lika tydligt. Detta ledde till att det inspelade materialet inte var lika tydligt som det var vid de intervjuer som genomfördes på plats.

Vi har fått höra hur sju olika lärare arbetar med formativ bedömning på sin arbetsplats. Det resultat som vi har kommit fram till speglar inte verkligheten av alla lärare i Sveriges skolor. Resultatet som vi har tagit fram visar hur sju olika lärare arbetar med formativ bedömning. Vi anser att det är bra att spela in intervjuerna för att sedan komma ihåg det informanten talade om. Därmed frågade vi efter deras samtycke till att spela in.

5.3 Slutsats

Studiens slutsats är att de tillfrågade lärarna anser att den formativa bedömningen är en viktig aspekt i elevernas skrivutveckling. Genom den formativa bedömningen kan lärarna tidigt upptäcka elevers svårigheter och därmed anpassa den fortsatta undervisningen efter de behov som elevgruppen har. Lärarna använder sig av olika strategier när de arbetar med formativ bedömning. De valda strategierna anpassas efter elevgruppen. Exempel på dessa strategier är återkoppling, kamratbedömning och lektionsmål.

De tillfrågade lärarna upplever både för- och nackdelar med den formativa bedömningen. Fördelarna är som skrivits tidigare att man tidigt upptäcker de svårigheter som kan uppstå men också att man under elevernas lärandeprocess kan finnas där och stödja de. Lärarna nämnde att en stor nackdel med den formativa bedömningen är att det inte alltid finns tillräckligt med tid att bedöma alla elever då det ibland kan vara brist på resurser i klassrummet vilket leder till brist på tid.

De tillfrågade lärarna anser att den formativa bedömningen främjar elevernas skrivutveckling på så sätt att man som lärare finns där och ger exempelvis återkoppling under skrivarbetet. De strategier som används vid formativ bedömning anser lärarna gynnar elevernas skrivutveckling.

Vi anser att det resultat som studien har fått kan ha en betydelse för lärare men även för vår framtida yrkesroll. Detta eftersom vi i resultatet kan se att lärare använder sig av olika strategier i deras arbete med formativ bedömning. De tillfrågade lärarna har olika arbetserfarenheter och vi har därmed sett en skillnad på deras arbetssätt vilket vi anser kan vara gynnande för lärare.

5.4 Vidare forskning

Det som kan vara tänkvärt att undersöka vidare om är exempelvis vilken metod inom formativ bedömning främjar mest utveckling hos elevernas lärande? Ett annat exempel kan vara att undersöka hur f-3-lärare arbetar med formativ bedömning i elevers läsutveckling. Vidare kan man undersöka hur speciallärare och sva lärare arbetar med elevers skrivutveckling. En sak som vi har fått syn på är att det finns skillnad mellan lärare som har jobbat i cirka fem år och lärare som har jobbat mer än 10 år. Det vi fick syn på är hur informationsrika svar vi fick under intervjuerna och det var skillnad. Det kan vara värt att undersöka vad det beror på.

Referenslista

Aftiska, O. (2017). Exploring Teacher and Learner Views on the Use of Formative Assessment in Primary EAL Classrooms: A Case Study, *Journal on English Language Teaching*. 7(3).

Akdal, D., & Sahin, A. (2014). The Effects of Intertextual Reading Approach on the Development of Creative Writing Skills, *Eurasian Journal of Educational Research*, (54)

Andersson-Varga, P., Winlund, A., & Randahl, A-C. (2017). *Didaktiska perspektiv på skrivande och läsning*.

Tillgänglig: https://larportalen.skolverket.se/LarportalenAPI/api-v2/document/path/larportalen/material/inriktningar/5-las-skriv/Grundskola/001_tolka-skriva-text/del_07/Material/Flik/Del_07_MomentA/Artiklar/M1_1-9_07A_Didaktiska.docx

Denscombe, M. (2017). *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. (Fjärde upplagan). Studenslitteratur.

Forsling, K., & Tjernberg, C. (2020). *Skrivundervisningens grunder*. (Första upplagan). Gleerups.

Graham, S., Herbert, M., & Harris, K-R. (2015). *Formative assessment and writing*. The University Of Chicago Press Journals, 115(4), 523-547.doi

Grönlund, A. (2020). Skolverket: Dialog och relation viktig för skrivutveckling. Tillgänglig: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/artiklar-om-forskning/dialog-och-relation-viktig-for-skrivutveckling>

Grönlund, A., & Karlsson, A. (2011). Kunskapsbedömning i skolan - praxis, begrepp, problem och möjligheter. Stockholm Fritez. Tillgänglig: <https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a6596de/1553963978320/pdf2660.pdf>

Harrison, C., & Howard, S. (2009). *Bedömning för lärande i årskurs F-5: Inne i "the Primary Black Box"*. Stockholms universitets förlag.

Hattie, J., & Timperley, H. (2007). *The Power of Feedback*. *Review of Educational Research*, 77(1), 81–112. <https://doi.org/10.3102/003465430298487>

Hirsh, Å. (2017). *Bedömning i skolan – vad och varför?*. Jönköping universitet och Göteborgs universitet. Tillgänglig: <https://www.skolverket.se/download/18.6011fe501629fd150a277f1/1537272068231/a-hirsh-artikel-171023-ak-4-6.pdf>

Håkansson, J. (2017). *Systematiskt kvalitetsarbete i förskola, skola och fritidshem: strategier och metoder*. Lund: Studentlitteratur AB.

Korp, H. (2011). *Kunskapsbedömning: Vad, hur och varför?*. Stockholm Fritez.

Tillgänglig:

<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65973b/1553964002455/pdf2666.pdf>

Jönsson, A. (2013). *Lärande bedömning*. Gleerups.

Lekholm-Klapp, A., Norell, J.O., Olsson, B., Pettersson, A., Pramling-Samuelsson, I., & Åmossa, K. (2010). *Bedömning för lärande - en grund för ökat kunnande*.

Tillgänglig: <https://www.forskul.se/ffiles/0040A39B/Ful3.pdf>

Liberg, C. (2010). *Elevers läs- och skrivutveckling*. Skolverket: Tillgänglig:

<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a658969/1553962104233/pdf2361.pdf>

Lozic, V. (2020). *Formativ bedömning stärker lärandet*. Skolverket. Tillgänglig:

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/artiklar-om-forskning/formativ-bedomning-starker-larandet>

Lundahl, C. (2011). *Bedömning för lärande*. Studentlitteratur AB, Lund.

Mossberg Schüllerqvist, I. (2020). *Rätt återkoppling utvecklar lärandet*. Skolverket.

Tillgänglig: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/artiklar-om-forskning/ratt-aterkoppling-utvecklar-larandet>

Skollagen (SFS 2019:800). Stockholm: Utbildningsdepartement. Tillgänglig:

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800

Skolverket. (2022). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2022*. Tillgängligt: <https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/aktuella-forandringar-pa-grundskoleniva/andrade-laroplaner-och-kursplaner-hosten-2022>

Vingsle, C. (2017). *Formativ bedömning och självreglerat lärande: Vad behöver vi för att få det att hända?*. Umeå Universitet. Tillgänglig: <http://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1096029/FULLTEXT01.pdf>

Vetenskapsrådet. (2017). God forskningssed. Stockholm: Vetenskapsrådet.
Tillgänglig:https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf

William, D., & Leahy, S. (2015). *Handbok i formativ bedömning: Strategier och praktiska tekniker*. Natur & Kultur.

Bilaga 1 Informationsbrev

Hej!

Detta är ett informationsbrev och tillfrågan om deltagande i en studie kring F-3-lärares arbete med formativ bedömning i elevers skrivutveckling.

Vi är två studenter från Mälardalens Universitet som heter Jisela Mete och Marina Hanna. Vi studerar vår sista termin på grundlärarprogrammet F-3 och skriver just nu vårt sista självständiga arbete.

Syftet med denna studie är att undersöka hur F-3-lärare arbetar med formativ bedömning i elevers skrivutveckling samt vilka strategier som de använder. Syftet är dessutom att undersöka hur de tillfrågade lärarna anser att formativ bedömning främjar elevernas skrivutveckling. Denna undersökning kommer att bidra till att nuvarande lärare och blivande lärare får fördjupade kunskaper samt ideer kring hur man kan ge eleverna formativ bedömning i syfte att främja elevernas skrivutveckling.

Informanterna förväntas att besvara intervjufrågorna på ett reflekterande sätt utifrån ett pedagogiskt arbetssätt och erfarenheter. Syftet är att den insamlade informationen ska vara så tydligt som möjligt. Du ombeds att delta i denna undersökning och ditt deltagande är av egen fri vilja. Du har när som helst rätten till att avbryta ditt deltagande utan någon förklaring eller någon påverkan på dig. Denna undersökning kommer att presenteras i en uppsats vid Mälardalens Universitet där slutversionen kommer att publiceras på databasen DiVA.

Intervjun kommer att äga rum på din arbetsplats eller via Zoom. Intervjun kommer att spelas in med samtycke från dig och efter den genomförda intervjun kommer inspelningen att transkriberas och därmed anonymiseras. När det inspelade materialet har transkriberats färdigt kommer inspelningen att tas bort.

Jisela Mete: 070 xxx xx xx & mail: xxxxxx

Marina Hanna: 073 xxx xx xx & mail: xxxxxx

Stefan Blom: 016 xxx xxx & mail: xxxxxx

Bilaga 2 Intervjufrågor

Inledningsfrågor:

1. Hur många år har du arbetat som lärare?
2. Hur många elever har du i din klass?

Nyckelfrågor:

1. Vad är formativ bedömning för dig? Hur ser du på formativ bedömning?
2. Hur arbetar du med formativ bedömning i elevers skrivutveckling?
3. Vilka strategier/metoder använder du dig av vid formativ bedömning?
4. Vilka för- och nackdelar anser du att det finns med formativ bedömning?
5. Anser du att den formativa bedömningen främjar elevernas skrivutveckling?
Om ja, på vilket sätt då?